

Direktoratet for Fangst og Fiskeri
Postboks 269
3900 Nuuk

05.12.2006

40-00-01-45

Vedr.: Rådgivning for bæredygtig fangst på isbjørne

I brev af 25. september 2006 (j.nr. 66.22/04) udbeder Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (DFFL) sig Grønlands Naturinstituts (GN) vurdering af, hvor stor bæredygtig udnyttelse af isbjørne i Grønland bør være i 2007.

Overordnede betragtninger

Der er identificeret fire mere eller mindre adskilte isbjørnebestande i Grønland: Kane Basin (KB), Baffin Bugt (BB) og Davis Strædet (DS) langs vestkysten, samt een bestand på Østkysten (EG) (Fig. 1). Disse bestande behandles separat i vores svar.

For de tre vestgrønlandske bestandenes vedkommende (KB, BB og DS) er der tale om, at de udnyttes af både Canada og Grønland. GN kan derfor på nuværende tidspunkt alene angive, hvor stor den samlede canadisk-grønlandske fangst bør være. En egentlig fordeling af denne fangst til hhv. Grønland og Canada bør foregå i samråd med de canadiske myndigheder, der er ansvarlige for forvaltning af isbjørne i deres respektive jurisdiktioner.

Det er endvidere GN's opfattelse, at instituttet på nuværende tidspunkt på grund af mangel på oplysninger om antallet af isbjørne i den østgrønlandske bestand ikke kan angive størrelsen af en bæredygtig fangst for Østgrønland.

Herudover påpeger GN, at en fremtidig beregning og fastlæggelse af bæredygtig fangst fra fælles bestande med fordel kan foregå i et internationalt videnskabeligt forum, såsom JCBN eller NAMMCO.

Vestgrønland (KB, BB, DS)

Kane Basin (KB)

Udbredelse og antal

Med basis i sporing af bjørne med satellit-radiosender - og genfangst af mærkede dyr - er grænserne for Kane Bassin-isbjørnebestanden fastlagt til Nordvandet i syd, og Ellesmere Island og Grønland i hhv. vest og øst. Der er ikke genetisk forskel mellem isbjørne i KB og i Baffin Bugten. Indtil 1997 var KB bestanden stort set ikke udsat for fangst i Canada på grund af den store afstand fra den nærmeste canadiske bygd – Grise Fiord. Bestanden har sporadisk været udsat for fangst af Grise Fiord inuitter (i alt 3 dyr i perioden 1997-2001), og den er stadig udsat for fangst fra fangere fra Qaanaaq kommune.

Ud fra mærkning-genfangstmetodik er bestanden beregnet til 164 dyr (95% konfidensgrænser: 94-234 dyr).

Fangst

Gennemsnitligt er der blevet skudt 0,6 dyr (årlig variation 0-1 dyr) fra KB bestanden i Canada (1997-2001), mens skønnet over en grønlandske fangst fra denne bestand i perioden 1999-2003 (5 år) er 10 dyr/år (variation: 6-12 bjørne). En interviewundersøgelse blandt bjørnejægere i Qaanaaq kommune i februar 2006 gav oplysninger om bjørne, der muligvis blev fanget fra denne bestand i perioden 2001-2005. Hvis det antages, at alle dyr der er meldt skudt i Grønland nord for Inannganeq/Kap York, er ”ekstraheret” fra KB-bestanden har den grønlandske fangst været på 9,8 voksne dyr/år (variation: 5-15) i perioden 2001-2005. Inkluderet antallet af unger er de tilsvarende tal 11,2 (7-17 dyr).

Den samlede canadisk-grønlandsk fangst fra KB bestanden i perioden 1999/2000-2003/2004 (5 år) har været på ca. 10 bjørne i gennemsnit. Modelberegning viser, at der med en fangst på dette niveau er der 99% sandsynlighed for, at bestanden er i tilbagegang (Aars et al. 2006).

Bæredygtig fangst

Bæredygtig fangst fra KB bestanden er beregnet til 7 bjørne/år, og bestanden er således tilsyneladende udsat for over-udnyttelse (Aars m.fl. 2006). Nunavut har udstedt en kvote på 5 dyr for den canadiske i 2006/2007 fangst fra KB.

Bemærkning

Det bør bemærkes, at oplysninger indhentet under en interviewundersøgelse blandt i alt 25 isbjørnejægere i Qaanaaq kommune i februar 2006 antyder, at der i de seneste år (siden begyndelsen af 1990'erne og måske fra slutningen af 1990'erne; længden af den egentlige periode noget uklar) er sket en øgning i forekomsten af isbjørne i områderne nord for Inannganeq/Kap York. Det var opfattelsen hos flere informanter, at dette reflekterer en øgning i bestanden (antallet af dyr). Canadiske isbjørnestudier Hudson Bugt antyder dog, at en øgning i

kystnær forekomst ikke nødvendigvis afspejler en øgning i bestanden, men kan være udtryk for ændret udbredelse forårsaget af nedgangen i isen (Stirling & Parkinson 2006).

Baffin Bugt (BB)

Udbredelse og antal

Satellitsporing og genfangst af mærkede bjørne har vist, at BB bestanden mod nord har grænse ved Nordvandet – mod øst er den begrænset af Grønlands kyst og mod vest af Baffin Island. Bevægelser af mærkede bjørne og satellitsporing viser, at BB-bestanden har en sydgrænse, der går fra ca. Cape Dyer på SØ Baffin Island over mod Sisimiut. Denne grænse for bevægelse skyldes formentlig, at der her findes en undersøisk højderyg, der påvirker strøm og isforhold således, at disse adskiller sig i Baffin Bugt fra forholdene i Davis Strædet. Et genetisk studium viste, at bjørne i BB ikke adskiller sig fra KB-bjørne, mens der fandtes genetisk forskelle mellem BB-bjørne og bjørne i de tilgrænsende områder Davis Strædet og Lancaster Sound.

Satellitsporing har vist, at BB-bestanden ”deles” af Canada og Grønland, der begge fanger fra bestanden.

Ved hjælp af mærkning-genfangstmetoden er BB-bestanden beregnet til at tælle 2074 dyr (SE = 266), Tabel 1. Dette tal repræsenterer et gennemsnit af bestandsberegningerne for årene 1994,-95 og -97 (Taylor m.fl. 2005).

Fangst

I perioden 1999/2000-2003/2004 (5 år) har det årlige gennemsnit for den samlede canadiske og grønlandske fangst af isbjørne fra BB-bestanden været på 192 isbjørne, hvoraf de 117 er meldt skudt i Grønland. Fangsten omfatter Piniarneq indberetninger fra Sisimiut nord til Qaanaaq (hvor 6-12 dyr er trukket fra Qaanaaq-indeberetningerne, idet de anses for skudt fra KB-bestanden) (Aars m.fl. 2006).

Modelberegning baseret på bestandsestimatet og den rapporterede fangst fra Canada og Grønland antyder, at bestanden med 90% sandsynlighed har været i nedgang og nu er reduceret til ca. 1600 dyr.

Bæredygtig fangst

Den totale canadisk-grønlandske bæredygtige fangst er på ca. 90 isbjørne pr. år (ca. 4,5% af bestandsestimatet på 2074), og under antagelse af, at bestandens ydeevne er maksimal måske op til 130/år (ca. 6% af bestanden). Bestanden anses som udsat for overudnyttelse (Aars m.fl. 2006). Nunavut har udstedt en kvote på 105 dyr for den canadiske fangst fra BB i 2006/2007.

Bemærkning

Det bør bemærkes, at oplysninger indhentet under en interviewundersøgelse blandt i alt 72 isbjørnejægere i Qaanaaq (25) og Upernavik (47) kommuner i februar 2006 antyder, at der i de seneste år (siden begyndelsen af 1990'erne og især i slutningen af 1990'erne) er sket en øgning i forekomsten af isbjørne langs de grønlandske kyster. Det var en formodning blandt de fleste informanter, at dette reflekterer en øgning i bestanden (antallet af dyr). Der var dog

nogle, som udtrykte, at det også kan repræsentere en ændring i udbredelse forårsaget af en klimabetinget nedgang i mængden af havis og i perioden med islæg. En øgning i de seneste år i forekomsten af isbjørne langs østkysten af Baffin Island er blevet meldt af canadiske inuitter. Som nævnt for KB-bestanden kan en øgning i den kystnære forekomst også være udtryk for ændret udbredelse pga. nedgangen i isen (Stirling & Parkinson 2006).

Grønlands Naturinstitut har planer om i 2008 i forbindelse med olieeftersøgningsaktiviteter at satellitspore isbjørne i Nordvestgrønland for at skaffe opdaterede oplysninger angående deres områdeudnyttelse. Desuden er det planen at foretage en optælling af isbjørne i Baffin Bugten i 2011. Begge undersøgelser gennemføres dog afhængige af, hvorvidt man modtager ekstern økonomisk støtte.

Davis Strædet (DS)

Udbredelse og antal

Baseret på bevægelser af mærkede dyr og satellitsporing er det blevet vist, at denne bestand har udbredelse i østlige Hudson Strait, Davis Strædet syd for Cape Dyer – Sisimiut, og i Labradorhavet. Genetiske studier afslørede, at DS-bjørne adskiller sig fra BB-bjørne og bjørne i Foxe Basin.

Der er ikke egentlige, nyere beregning af antallet af isbjørne i DS. Bestanden er skønnet til at tælle 1650 bjørne (Aars m.fl. 2006).

Et studium, der tager sigte på at beregne størrelsen af DS-bestanden er igangsat fra canadisk side i august 2005.

Fangst

DS bestanden udnyttes af fangere i Nunavut, Quebec, Labrador og Grønland.

Der er i perioden 1999/2000-2003/2004 i gennemsnit blevet fanget i alt 65 isbjørne om året fra DS-bestanden, hvoraf den grønlandske fangst i gennemsnit har været på 1 bjørn/år (variation 0-2 dyr/år) (Aars m.fl. 2006). Fangsten omfatter Piniarneq indberetninger syd for Sisimiut men nord for Paamiut (dyr fra sydvestgrønland kommer fra Østgrønland). Nunavut har for fangstsæsonen 2004/2005 forøget deres kvote for DS-bestanden fra 34 til 46 dyr pr. år (ca. 35% forøgning). De øvrige dyr tages i Quebec, Labrador og Grønland.

Bæredygtig fangst

Samlet canadisk-grønlandsk bæredygtig fangst er beregnet til 53 isbjørne pr. år (ca. 82% af rapporteret fangst), og bestanden anses derfor som udsat for overudnyttelse (Aars m.fl. 2006).

Bemærkning

Det bør bemærkes, at grænsen ved kysten af Vestgrønland mellem Baffin Bugt og Davis Strædet bestandene er baseret på vandringer af satellitsendermærkede dyr. Desuden er placeringen af randen af pakisen (Vestisen) mod den vestgrønlandske kyst forskellig fra år til år

(og er under ændring i de senere år pga. opvarmning). Dette medfører, at grænsen mellem de to bestande er noget diffus og kan være foranderlig.

Østgrønland

Udbredelse og antal

Der er ikke foretaget undersøgelser siden 1975 med det formål at vurdere antallet af isbjørne i Østgrønland. Mærkningsundersøgelser i årene 1973-75 var begrænset til de centrale dele af den østgrønlandske kyst, hvor det beregnedes, at der befandt sig under et par hundreder isbjørne. Området, som dette skøn refererer til omfatter Kong Oscars Fjord-Young Sund – dvs. Det vil sige en begrænset del af isbjørnens totale udbredelsesområde i Østgrønland.

Isbjørne er vidt udbredt i hele Østgrønlandsområdet og i drivisen i Fram Strædet, Grønlands Havet og Danmarks Strædet, men der er tegn på, at der kan forekomme mere eller mindre lokale grupper af bjørne inden for disse områder. Østgrønlandsbestandens udbredelse som helhed har ikke været genstand for undersøgelser, og den kendes derfor ikke særligt godt.

Isbjørne i Østgrønland adskiller sig kun ringe grad genetisk fra isbjørne ved Svalbard (Norge) og Franz Josef Land (vestlige Rusland), men mærkningsstudier og sporing ved hjælp af satelittelementri antyder, at der kun foregår en meget begrænset udveksling mellem isbjørnebestandene i Østgrønland og Svalbard-Franz Josef Land området.

Fangst

I perioden 1999-2003 har den årlige fangst i Østgrønland (Ittoqqortoormitt og Ammassalik kommuner) ligget på 61 bjørne i gennemsnit (variation: 43-75 dyr/år) (Born & Sonne 2005). Dertil skal lægges ca. 9 dyr (variation: 2-16), der i snit fanges hvert år i Sydvestgrønland, hvortil de kommer fra Østgrønland. Den samlede fangst af isbjørne fra Østgrønlandsbestanden har således ligget på ca. 70 dyr/år i de senere årtier.

Til trods for, at det blev praksis i 1970'erne og 1980'erne for fangere i Ittoqqortoormiit/Scorebysund at tage længere nordpå under forårets bjørnejagter, er der ikke som helhed noget, der antyder at fangstindsatsen efter isbjørne er øget i de senere år. Med basis i indsamlede prøver fra fangsten i Ittoqqortoormiit/Scorebysund - og en interviewundersøgelser blandt østgrønlandske isbjørnejægere i 1999 - vurderedes andelen af voksne hunner (dvs. ældre end 2 år) i den østgrønlandske fangst at udgøre ca. 38% af den samlede fangst.

Bæredygtig fangst

Tages der udgangspunkt i skønnet over den årlige fangst (ca. 70 dyr) og andelen af voksne hunner i fangsten, skal der findes ca. 1800 isbjørne i den bestand, der udnyttes, for at fangsten kan være bæredygtig. Imidlertid kendes den udnyttede bestands udbredelse ikke, og heller ikke antallet af dyr i bestanden (Aars m.fl. 2006).

På grund af de manglende oplysninger om den Østgrønlandske bestand kan GN ikke angive en bæredygtige fangst for Østgrønland. På grund af denne usikkerhed er det GNs opfattelse, at der bør udvises forsigtighed i kvoteangivelsen for Østgrønland.

Bemærkning

Ud over selve kvoten, kunne forsigtighed i udnyttelsen af bestanden i Østgrønland udmøntes ved at man begrænser jagten til områderne syd for Nationalparken. Fra videnskabelig studier og interviews blandt fangerne i Ittoqqortoormiit, vides det at der i Nationalparken er vigtige hi-områder for isbjørnen. Ved at undlade fangst af isbjørne inden for Nationalparken vil man derved opnå øget beskyttelse af reproduktive hunner, samtidig med at man etablerer et refugium der, i det mindste i en vis udstrækning, vil beskytte bestanden mod overudnyttelse.

Bestanden i Østgrønland er p.t. udsat for nedgang i udbredelse og tidsmæssig forekomst af havisen og dyrene har desuden forholdsvis højt indhold af organiske miljøgifte.

Grønlands Naturinstitut planlægger at satellitspore isbjørne i Østgrønland i 2007 samt at optælle bestanden i 2010. Begge studier er dog afhængig af bevilling af de nødvendige midler fra eksterne kilder.

Med venlig hilsen

Lars Witting
Konstitueret Afdelingschef
for Pattedyr og Fugle

Erik W. Born
Seniorforsker

Litteratur:

Aars, J., N.J. Lunn & A.E. Derocher 2006. Polar Bears. Proceedings of the 14th Working Meeting of the IUCN/SCC Polar Bear Specialist Group, 20-24 June 2005, Seattle, Washington, USA: 189 pp.

Stirling, I. & C. L. Parkinson 2006. Possible effects of climate warming on selected populations of polar bears (*Ursus maritimus*) in the Canadian Arctic. *Arctic* 59: 261-275.

Taylor, M.K., J. Laake, P.D. McLoughin, E.W. Born, H.Dean Cluff, S.H. Ferguson, A. Rosing-Asvid, R. Schweinsburg & F. Messier 2005: Demography and viability of a hunted population of polar bears. *Arctic* 58: 203-214.

Figur 1: Kort, der viser grænserne for isbjørnebestande i Grønland og tilliggende områder. KB = Kane Bassin, BB = Baffin Bugt, DS = Davis Stræde og EG = Østgrønland.

